

Ryttmästaren Johan Orrfelt

Johan Orrfelt föddes troligen i början av 1650-talet i Töfsala socken i Åbo nordvästra skärgård i det då svenska Finland. Hans föräldrar var ryttmästaren Elias Orrfelt och Catharina von Falkenberg på frälsehemmanet Västerby som han 1679 övertog.

1661 blev han student i Åbo.

De manliga medlemmarna i högreståndsfamiljer på den tiden hade huvudsakligen att välja mellan att bli präst eller militär, där det senare väl var det naturligaste för Johan.

Han började sin militära bana 1670 som musketerare vid Kungl Majestäts garde. Efter att året efter tjänt som pikenerare där, blev han 1672 menig ryttare vid Drabantkåren.

Vid det Skånska krigets utbrott 1676 var Orrfelt fortfarande menig ryttare vid Drabanterna, men blev, troligen efter Halmstadsslaget där han blev sårad i halsen, samma år vice korpral. Blessyren gjorde att han inte deltog i slaget vid Lund, men väl senare vid Landskrona och där som korpral.

Efter krigsslutet 1679 antogs han på senhösten som kaptenlöjtnant vid det nyuppsatta skånska Ramsvärds regemente. Kaptenlöjtnanten var ställföreträdande chef för livkompaniet, överstens eget kompani och överste efter Ramsvärd blev strax senare Carl Gyllenpistol.

Kompaniet blev först huvudsakligen förlagt i Gärds härad, men i den turbulens som de första fyra åren rådde vid indelningen av regementet är det osäkert var han bodde.

Kaptenlöjtnantsbostället kom dock att från 1684 ligga i Köpinge.

1683 avled regementets major Krefelt och till ny major utnämndes Ridderschantz. Denne tidigare ryttmästare ville behålla sitt gamla kompani och därför kom det sig att den i oktober 1683 nyutnämnde ryttmästaren Johan Orrfelt fick överta Krefelts manskap.

1684 skedde en större indelningsrevision som innebar att detta kompani förlades med huvuddelen i Frosta men även i Torna, Bara och Oxie härader.

Att ryttmästarebostället kom att placeras i Ö. Sallerup kan tyckas märkligt med tanke på att det inte precis kom att ligga centralt i kompaniet.

Bostället var vid denna tid en inte särskilt välhållen fyrlängad gård med korsvirkeslängor. Förutom Ö.Sallerup no 1,6,7 och ett antal hästehemman rustade Orrfelt själv för två nummer i Ulatofta och ett i Ormastorp.

Troligen ca 1685 gifte han sig med Eva Maria Modeé, dotter till kommandanten i Malmö Reinhold Modeé.

Ö. Sallerups första födelse- och dopbok började föras 1690. Jöns Henriksson som var präst i församlingen fram till sin död 1689 har därför inte lämnat många spår i kyrkboken. Om hans förhållande till grannen - ryttmästaren vet vi därför i stort ingenting, men den första och möjligen även andra dottern döptes troligen av Jöns Henriksson. Vid de tre yngsta barnens födelse var förutom Johan Orrfelts befälskolleger, Eva Maria Modeés släktingar dopvittnen.

Johan Orrfelt tycks trots sitt yrke ha varit en fridens man, utan några kontroverser som lämnat spår i domböckerna från denna tid.

1699 avled hustrun och drygt ettåriga sonen Johan. Båda begravdes i den av Jöns Henriksson i Ö.S.kyrka inrättade graven 1699-03-19.

Sonen Johan var ju den som skulle föra namnet Orrfelt vidare. Möjligen är det till hans minne som pagevärjan som ännu finns bevarad hängdes upp i kyrkan?

1700 bröt kriget ut och Karl XII:s arme tågade i slutet av augusti efter besöket i Danmark genom Hörby på väg mot utskeppningshamnen i Karlshamn. Att Gyllenpistols regemente skulle följa efter var bara en tidsfråga.

1701-08-02 upprättade Johan Orrfelt sitt testamente och 1701-09-27 gifte ha om sig på Fulltofta med sin trolovade Hedvig Eleonora Cronacker från Fulltofta. Dom fick endast några dagar tillsammans. I testamentet nämns att de fyra barnen ska vardera få 370 daler smnt. och det övriga och vad han fortsättningsvis kommer att förtjäna ska hustrun ärva. Om han "mot förmodan genom döden skulle avgå" har hans svågrar major Henrik Buhrenschöld, kapten Julius Modee och kapten Henrik Modee lovat att ta hand om vardera ett barn. Det fjärde hoppas han att Hedvig Eleonora ska ta hand om.

I ett brev från Karl XII 1701-09-11 hade översten Alexander Strömberg fått order om att skeppa över regementet till Balticum och 1701-10-13 och -14 avseglade man från Karlshamn. Efter en stormig överfart kom man i land men förlorade över 300 hästar och åtskillig annan utrustning.

Ett halvår låg man kvar i Kurland innan man marscherade mot Polen.

Den tidigare nämnde major Ridderschants utnämndes i slutet av året till överstelöjtnant och Johan Orrfelts svåger Christian Riddersköld till ny major. Kaptenlöjtnanten Knut Drake blev ny ryttmästare. Orrfelt anhöll i samband härmed om att få överta Ridderskölds gamla kompani och bostället Borrby. Sallerups kompani, med det i Orrfelts tycke mycket dåliga bostället, skulle Drake få överta.

1702-01-10 beviljades detta.

Orrfelt förde alltså Borrby kompani när han stupade vid Klissov 1702-07-09 och begravdes där dagen efter, men Knut Drake som förde Sallerups kompani överlevde!

Hans änka Hedvig Eleonora flyttade tillbaka till Fulltofta och bodde där ogift tills sin död 1750.